УДК 336.71:330.131.7

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІНТЕНСИВНІСТЮ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Тимошенко Юлія Олександрівна
к.е.н., доцент
Завада Віталій Ярославович
Аспірант
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»

Анотація: Банківська система України функціонує в умовах підвищеної залежності від нестабільності світових фінансових ринків та зростаючої інтеграції у світову фінансову систему. Це значно підвищує її роль у забезпеченні стабільного економічного зростання та розширенні можливостей підприємств щодо залучення фінансових ресурсів. Банки є найважливішою інституцією, яка здійснює перерозподіл капіталу відповідно до потреб секторів та їхньої інвестиційної привабливості.

Ключові слова: цифровізація, кредитування підприємств, банківська система, безпека, технології, ризик-менеджмент, кредитний аналіз.

Фінансова безпека підприємств постійно перебуває під загрозою різноманітних ризиків, які впливають на процес кредитування. До них належать ключові фінансові ризики (процентний, ліквідний, кредитний), макроекономічні (інфляція, валютний ризик) та специфічні ризики (ризик неплатоспроможності, втраченого прибутку, політико-правовий, криміногенний та інформаційний ризики)

Механізм забезпечення економічної безпеки кредитування банківськими установами підприємств України є комплексною системою. Його основна

мета – досягнення фінансових інтересів через об’єктивний та комплексний моніторинг. Ефективність цього механізму досягається завдяки складним взаємодіям, що включають концепції, організаційне управління та ресурсні гарантії. Реалізація цього механізму відбувається через формування та розвиток відповідних методів, спрямованих на використання організаційно-виконавчої діяльності внутрішніх державних інституцій для забезпечення стратегічних цілей.

Методи та Підходи до Управління Безпекою Кредитування

Система забезпечення економічної безпеки кредитування – це сукупність методів та підходів, ключовими напрямками яких є:

- Захист фінансових інтересів та накопичень.
- Реалізація фінансових планів.
- Контроль за фінансовими показниками вітчизняних банківських установ.
- Нейтралізація ризиків, що загрожують фінансово-економічному забезпеченню економічної безпеки кредитування.

Комплексна оцінка рівня забезпечення економічної безпеки кредитування передбачає розробку цільових програмних заходів. Ці заходи спрямовані на мінімізацію або усунення виявлених внутрішніх та зовнішніх загроз, а також на запобігання виникненню потенційних дестабілізуючих факторів.

Головним завданням управління системою безпеки кредитування є інтенсифікація та оптимізація банківського регулювання. Для цього пропонується кількісно оцінювати цей процес.

Індекс Інтенсивності Банківського Регулювання (ІІБР)

Інтенсивність банківського регулювання процесу управління системою забезпечення безпеки кредитування банківськими установами підприємств України пропонується оцінювати за допомогою спеціально розробленого індексу інтенсивності банківського регулювання (ІІБР).

Механізм розрахунку ІІБР дозволяє враховувати багатоаспектність регуляторного впливу, інтегруючи наступні ключові складові механізму

регулювання:

1. Функціональні складові

Ця група відображає методологічну основу регулювання, включаючи інтенсивність монетарної політики 26, а також індикативні та адміністративні інструменти, які використовуються Національним банком України для впливу на фінансовий ринок.

2. Організаційна складова

Ця складова відображає вартість регуляторних заходів. Вона вимірюється вартістю регуляторної діяльності на основі кількості залученого персоналу. Організаційний аспект вказує на ресурсоємність впровадження регуляторних політик.

3. Інституційна складова

Ця компонента характеризує інституційне середовище банківської діяльності. До неї входять такі фундаментальні елементи, як верховенство права та фінансова свобода, які формують загальний клімат для функціонування банківських установ та є важливими для інвестиційної привабливості підприємств.

Метод розрахунку ІІБР

Індикатор ІІБР розраховується на основі нормалізованих значень окреслених показників. Для агрегування використовується метод мінімуму. Вибір методу розрахунку залежить від напрямку впливу кожної складової на загальну інтенсивність банківського регулювання.

Формула розрахунку (загальне представлення):

$$ІІБР = f(H_Ф, H_О, H_І) \rightarrow \min$$

де $H_Ф$ – нормалізоване значення функціональної складової;

$H_О$ – нормалізоване значення організаційної складової;

$H_І$ – нормалізоване значення інституційної складової.

Застосування ІІБР дозволяє забезпечити об’єктивність оцінки та сформувати основу для прийняття рішень щодо посилення або пом’якшення регуляторного тиску в динамічних умовах функціонування банківської

системи.

Висновки

Управління системою забезпечення безпеки кредитування підприємств України є критично важливим для стабілізації економіки. Ефективність цього управління безпосередньо залежить від інтенсивності та якості банківського регулювання.

Запропонований підхід до оцінки інтенсивності банківського регулювання за допомогою Індексу Інтенсивності Банківського Регулювання (ІІБР) надає кількісний інструмент для комплексного моніторингу регуляторного впливу. Врахування функціональних, організаційних та інституційних аспектів дозволяє забезпечити цілісний погляд на механізм регулювання.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на деталізацію методології нормалізації показників та емпіричне тестування ІІБР в умовах української банківської системи, що дозволить розробити дієві стратегії управління кредитними ризиками та запобігти виникненню дестабілізуючих факторів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко Л., Подарин А. Особливості діджитал-трансформації банківського сектору України. Економіка та суспільство. 2022. № 41. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-28 (дата звернення: 16.12.2024)

2. Кретов Д. Адаптація досвіду цифровізації зарубіжних банків у банківській системі України. Науковий збірник «InterConf». 2023. № 145. С. 54-57.

3. Платежі та розрахунки. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut (дата звернення: 16.12.2024).

4. Реверчук С., Творидло О. Цифровізація банківського бізнесу: виклики та можливості для державного регулювання. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-45 (дата звернення:

16.12.2024)

5. Ситник Н., Половчак І. Цифровізація та кібербезпека у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 4 (89). С. 70-81.

6. Оніщенко С., Березовик В., Бабенко-Левада В. Оцінка стратегій управління кредитними ризиками в банках України. Економіка та суспільство. 2025. № 71. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-107 (дата звернення: 30.05.2025)43.

7. Todosiichuk V. (2022). Security management of ukrainian banks44. Three Seas Economic Journal. 3(1), 193-20245.